

4.3. Charakteristika slovenských odrôd cesnaku

Na Slovensku aj napriek tomu, že sme mali kvalitné odrody sa po r.1989 šľachtenie cesnaku neuberalo uspokojivým tempom. Ak keď sa objavilo niekoľko odrôd, u našich najbližších susedov bol počet registrovaných odrôd niekoľko násobne vyšší.

Najväčším problémom v súčasnosti je, že väčšina slovenských odrôd nemá registráciu v LRO (Listine registrovaných odrôd) a prakticky sa nemnožia. V posledných rokoch je prakticky možné kúpiť iba sadbu dvoch slovenských odrôd a to MOJMIR a MATÚŠ

Matúš

Odroda Matúš, vyšľachtená slovenskou firmou Zelseed spol. s r.o., bola v štátnych odrodových skúškach na DUS skúšaná pod označením HP-CE/2. Poloskorá odroda zimného paličiaka, vhodná na priamy konzum a skladovanie. Rastliny sú stredne vysoké, s polovzpriamenými, slabo prevísajúcimi, stredne širokými a stredne dlhými listami, stredne až tmavo zelenej farby, so stredným až silným osrienením, s dlhým kvetným stvolom, s vysokým počtom malých pacibuliek. Cibuľa je stredne veľká až veľká, kužeľovitého tvaru, stredne pevná až pevná, s pravidelným usporiadaním strúčikov. Základná farba vonkajších sukníc je biela s riedkymi, fialovými škvrnami a hnedými žilkami. Strúčiky sú stredne veľké až veľké, s hnedými suknicami s druhotným fialovým zafarbením.

Mojmír

Odroda Mojmír vyšľachtená slovenskou firmou Zelseed spol. s r.o. v štátnych odrodových skúškach (ŠOS) skúšaná v rokoch 1997-1998 pod označením HP-CE/I. Stredne skorá odroda ozimného nepaličiaka s dobrým zdravotným stavom. Rastliny sú vysoké, so stredne až tmavo zelenými, stredne veľkými, slabo až stredne prevísajúcimi listami. Cibuľa je veľká, stredne pevná až pevná, s nepravidelným usporiadaním strúčikov. Vonkajšie suknice sú smotanovej farby s riedkym výskytom fialových škvŕn. Strúčiky sú stredne veľké až veľké s hnedými suknicami. Doporučená doba vyskladnenia je koniec februára nasledujúceho roku po zbere.

Zdroj: Listina registrovaných odrôd. 1999. In *Vestník Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky*, roč. 31, čiastka 13, s. 143.

Ostatné slovenské odrody

Novozámocký

Odroda Novozámocký, vyšľachtená slovenskou firmou Výskumný ústav zeleninársky s.r.o. bola v štátnych odrodových skúškach (ŠOS) na DUS skúšaná v rokoch 2002-2003 pod označením NZ-55. Stredne skorá odroda zimného nepaličiaka, vhodná na priamy konzum a skladovanie. Rastliny sú stredne vysoké, s polovzpriamenými, stredne širokými a krátkymi a. stredne dlhými listami, svetlozelenej farby, so slabým a. stredným osrienením, bez kvetného stvola, stredne husto olistené. Cibuľa je stredná a. veľká, priečne široko elipsovitého tvaru na pozdĺžnom reze a kruhovitého tvaru na priečnom reze, pevná, s nepravidelným usporiadaním strúčikov. Základná farba vonkajších sukníc je biela bez škvŕn. Strúčiky sú stredne veľké až veľké, veľmi pevné, s krémovými suknicami s antokyanovými pásikmi a žltkastou dužinou. Má stredný až vysoký počet strúčikov v cibuli.

Zdroj: Listina registrovaných odrôd. 2004. In *Vestník Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky*, roč. 36, čiastka 17, s. 163

Radoš

Odroda bola vyšľachtená na Šľachtiteľskej stanici Kráľová pri Senci výberom z krajového materiálu. V štátnych odrodových skúškach bola overovaná pod označením KS-29/B1. Rastlina je stredne vysoká, silnejšieho, výrazne vzpriameného vzrastu, v priemere s 8 svetlo zelenými stredne ojedinelými nezalamujúcimi sa listami. Cibula je veľká, plocho guľovitá, v priemere s 7,8 okrajovými a 2,2 vnútornými strúčikmi. Strúčiky sú usporiadané nepravidelne v 2-4 skupinách. Farba obalových suknic cibule je šedobiela až smotanová s ojedinelými fialovými škvrkami. Strúčiky sú veľké, celkový počet strúčikov cca 10. Radoš je širokolistý nepaličák určený pre výsadbu na jeseň. Dozrieva takmer zároveň s odrodami Záhorský a Alan. Je menej výnosná než Záhorský, avšak výnosnejšia než Alan. Má veľmi dobrú uchovateľnosť. Doporučuje sa neskoršia výsadba, lebo rýchlo raší, vzhádza. Pri skorej výsadbe zle prezimuje. Pri oneskorenom zbere sa cibule rozpadávajú. Vyžaduje kyprú, dobre prevzdušnenú pôdu.

Valko

Odroda Valko, vyšľachtená slovenskou firmou VÚZ s.r.o. Nové Zámky, bola v štátnych odrodových skúškach skúšaná na DUS. Neskorá odroda zimného paličiaka, vhodná na priamy konzum a skladovanie. Rastliny sú stredne vysoké až vysoké, s polovzpriamenými, slabo prevísajúcimi, stredne širokými až širokými a stredne dlhými listami, stredne až tmavo zelenej farby, so stredným a. silným osrienením, s dlhým kvetným stvolom, s vysokým počtom malých pacibuliek. Cibula je stredná až veľká, guľovitého tvaru, pevná, s pravidelným usporiadaním strúčikov. Základná farba vonkajších suknic je smotanová bez škvŕn, s hnedými žilkami. Strúčiky sú stredne veľké až veľké, s hnedými suknicami s druhotným fialovým zafarbením.

Záhorský

Vyšľachtený výberom z krajovej odrody, pestovanej na Záhorí. Povolény v r. 1962. Cibula je stredná až veľká, priemerná hmotnosť asi 70 g, plochogulovitá so zreteľne vystupujúcimi obrysami strúčikov, stredne pevná. Obalové šupiny sú špinavo biele, s tmavším žilkovaním. Počet strúčikov 8-20, usporiadané sú v 4-7 skupinách. Strúčiky sú veľké, na pozdĺžnom reze polokruhovité. Obalové šupiny väčšinou vybiehajú do dlhšej špičky, sú špinavo bielej farby až žltkasté, zriedka svetlo hnedé, s hnedým až fialovo hnedým zafarbením bázy. Vňať je 50-70 cm vysoká, listy široké, svetlo zelené. Odroda patrí k typu širokolistových nepaličakov. Je vhodná pre jesennú výsadbu. Znáša dobre i ľahšie pôdy. K dlhšiemu skladovaniu nie je vhodná. Pre svoju skorosť má veľký význam pre zásobovanie trhu surovým i suchým cesnakom. Poskytuje vysoké výnosy.

Zdroj: Schmidt, Jan a kol. 1964. *Povolené odrůdy zelenin*. Praha: SZN. 175, [8] s.

Novozámocký

Odroda Novozámocký, vyšľachtená slovenskou firmou Výskumný ústav zeleninársky s.r.o. bola v štátnych odrodových skúškach (ŠOS) na DUS skúšaná v rokoch 2002 - 2003 pod označením NZ-55. Stredne skorá odroda zimného nepaličiaka, vhodná na priamy konzum a skladovanie.

Rastliny sú stredne vysoké, s polovzpriamenými, stredne širokými a krátkymi až stredne dlhými listami, svetlozelenej farby, so slabým až stredným osrienením, bez kvetného stvola, stredne husto olistené. Cibula je stredná až veľká, priečne široko elipsovitého tvaru na pozdĺžnom reze a kruhovitého tvaru na priečnom reze, pevná, s nepravidelným usporiadaním strúčikov. Základná farba vonkajších suknic je biela bez škvŕn. Strúčiky sú stredne veľké až veľké, veľmi pevné, s krémovými suknicami s antokyanovými pásikmi a žltkastou dužinou. Má stredný až vysoký počet strúčikov v cibuli.